

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΩΝ ΑΘΩΝΙΚΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ  
ΑΓΓΛΙΚΗ ΜΑΤΤΙΑ

Gheronda Iosif Vatopedinul  
MĂRTURIE ATHONITĂ

Traducere din limba greacă de  
Ierom. Agapie (Corbu)



SF. NECHARIE

până la moarte“ (Flp. 2, 8), ne-a arătat că este cu neputință intrarea în viață și nemurirea fără împărtășirea și legătura cu Dumnezeu. Bătrânii Părinți, încredințați că „nu oricine Îmi zice «Doamne, Doamne!» va intra în împărăția cerurilor, ci cel ce face voia Tatălui Meu celui din ceruri“ (Mt. 7, 21), și-au întemeiat mărturisirea pe păzirea cu acrivie a poruncilor dumnezeiești și au pecetluit aceasta cu iubirea față de Dumnezeu lor. „Cel ce are poruncile Mele și le păzește, acela este care Mă iubește; iar cel ce Mă iubește pe Mine va fi iubit de Tatăl Meu, și-l voi iubi și Eu, și Mă voi arăta lui“ (In. 14, 21). „Iar noi toți, privind ca în oglindă, cu fața descoperită, slava Domnului, ne prefacem în același chip din slavă în slavă, ca de la Duhul Domnului“ (2 Cor. 3, 18).

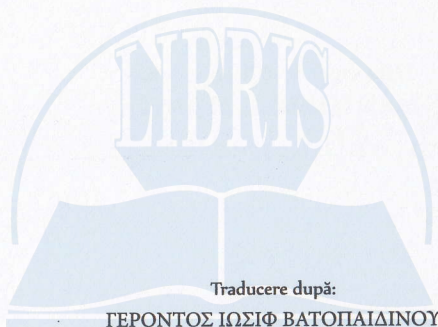
Continuând și noi, spunem împreună cu Pavel: „Căci am judecat să nu știu între voi altceva decât pe Iisus Hristos, și pe Acesta răstignit“ (1 Cor. 2, 2), și împreună cu el grăiesc toți de-Dumnezeu-înțelepțiții și de-Dumnezeu-purtătorii Părinți, care, fiindcă au ajuns încă din această viață la împărtășirea de făgăduințele dumnezeiești, ne-au lăsat scris și nouă aceste lucruri spre îndrumare în întunecata noapte a acestei vieți.



## CUPRINS

Prolog .....	7
1. Despre frica de Dumnezeu .....	11
2. Despre pocăință .....	17
3. Despre plâns .....	49
4. Despre ispite .....	57
5. Forma practică a pocăinței și roadele ei .....	67
6. Mărturie trăită .....	79
7. Înțelesul durerii .....	105
8. Lupta după lege .....	119
9. Despre înșelare (I) .....	125
10. Despre înșelare (II) .....	137
11. Despre discernământ .....	143
12. Despre interiorizare .....	149
13. Despre lucrările harului dumnezeiesc .....	153
14. Despre iubire .....	159
15. Împlinirea făgăduințelor dumnezeiești .....	167
Epilog .....	175





Traducere după:  
ΓΕΡΟΝΤΟΣ ΙΩΣΙΦ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΝΟΥ  
ΑΘΩΝΙΚΗ ΜΑΡΤΥΡΙΑ

Έκδοση ΙΕΡΑ ΜΕΓΙΣΤΗ ΜΟΝΗ ΒΑΤΟΠΑΙΔΙΟΥ,  
ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ, 1993

© pentru ediția de față Editura Sf. Nectarie, Arad, 2016  
© pentru prezenta traducere ierom. Agapie (Corbu)

Concepție grafică: Baroque Books & Arts®  
Imagine copertă: Părintele Iosif Vatopeștinul (foto)

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României  
IOSIF VATOPEȘTINUL,

Mărturie athonită / Gheron Iosif Vatopeștinul ; trad.: ierom. Agapie Corbu. - Ed. a 2-a,  
rev. - Arad : Editura Sfântul Nectarie, 2016

ISBN 978-606-92843-7-7

1. Agapie Corbu, ieromonah (trad.)

271

281.94



## PROLOG

Mărunt la statură, dar bine legat, iute în mișcări și spontan la vorbă, nobil în purtări, cinstind pe tot omul și insufflând bucurie, Gheronda Iosif Vatopeștinul dădea, prin simpla prezență, simțământul siguranței duhovnicești și al aflării pe adevărata cale a mântuirii. În ciuda celor doi ani de școală primară pe care-i „absolvise“, Gheronda Iosif era un om al Cărtii și al cărților Sfinților Părinți, un cărturar filocalic înzestrat de Dumnezeu cu toate acele harisme trebuitoare pentru adâncirea și explicarea cuvântului lui Dumnezeu. Harisma teologiei, a teologisirii duhovnicești, era un vădit dar dumnezeiesc, primit prin ucenicia și ascultarea sa la marele Cuvios al vremurilor noastre, Gheron Iosif Isihastul (†1959), în a cărui mică obște pustnicească intrase. Aici, Gheronda Iosif „a învățat din cele pe care le-a pățimit“ legile care guvernează viața duhovnicească, a învățat să le respecte, să le folosească în favoarea lui, așa încât suișul spre Hristos să nu-i fie conținut de uneltirile celui viclean. Înalt Preasfințitul Părinte Athanasie, Mitropolitul de Limassol, primul ucenic al lui Gheronda Iosif, își amintește că, pe când își căuta



În Athos un Stareț în a cărui ascultare să intre, a cerut sfatul Sfântului Paisie Aghioritul, spunându-i că a cunoscut mai mulți Părinți duhovnicești și nu știe pe care să îl aleagă. Sfântul Paisie, în felul său caracteristic și plin de umor, i-a răspuns: „Toți sunt buni și sfinți și practică Rugăciunea lui Iisus, dar Gheronda Iosif este doctor în Rugăciunea lui Iisus.“

Cuvintele Sfântului Paisie Aghioritul vizau, desigur, atât măsurile atinse în Rugăciunea lui Iisus de către Gheronda Iosif, cât mai ales capacitatea sa de a-i învăța pe alții și de a le explica procesele atât de subțiri și de greu de deslușit care însoțesc practicarea în mod programatic a Rugăciunii lui Iisus. Odată cu adunarea unei obști în jurul Bătrânului Iosif, aceste învățături au luat forma unor sinaxe regulate, ținute monahilor, dar și vizitatorilor care îl căutau. După mutarea Bătrânului Iosif și a obștii sale de la Nea Skiti la Sfânta Mănăstire Vatopedi, până atunci idioritmă, obștea a crescut continuu, făcând ca sinaxele să devină un element vital al tinerii obști.

Toate aceste sinaxe erau adevărate „explozii“ de har, revărsări de Duh asupra frăției. Pentru a le ține, Gheronda Iosif nu-și petrecea timpul în bibliotecă sau studiind, ci rugându-se în taina chiliei, absorbind har în minte și primind de aici luminare și îndrumare pentru ceea ce avea să spună. De aceea cuvântul său, deși urmărea o temă anume, tâlcuia un text patristic sau înțelesurile unui praznic, era mișcat de insuflările lăuntrice, tainice, ale harului în adâncul minții Bătrânului. Cuvântul, având o astfel de obârșie, pornea încărcat de energie dumnezeiască, iar pentru cei care-l ascultau devenea, la rândul său, ungeră pentru luptele ascetice,

înnoire a râvnii, arătare a scopului, primenire a omului lăuntric, dătător de unitate în frăție. Temele abordate aparțineau vastei lumi a vieții duhovnicești, iar tâlcuirile Bătrânului, deși nu urmau o expunere sistematică, deși nu erau construite academic, după un plan și o etapizare riguroasă, atingeau mereu anumite subiecte, cum sunt ascultarea, pocăința, lacrimile, lepădarea de lume, iubirea de osteneală, rugăciunea neîncetată și atâtea altele, pe care le analiza în mod foarte detaliat.

Astfel de sinaxe exprimau predarea prin viu grai a vieții monahale trăite împreună cu Gheron Iosif și asimilate în deceniile care au urmat adormirii acestuia. Învățătura orală a fost însă esențializată, mai apoi, de Gheronda Iosif Vatopedinul în densele capitole care alcătuiesc cartea de față. În acest sens, ea cuprinde liniile principale ale învățaturii Bătrânului, testamentul său duhovnicesc, chintesența unei gândiri filocalice contemporane, formate din experiență și adăpate la izvoarele primenitoare ale marilor Părinți duhovnicești din toate vremurile. Toate attributele care pot fi acordate, fără niciun fel de exagerare, acestei scrieri se sintetizează într-o singură expresie: cuget patristic. Gheronda Iosif l-a primit pe acesta de la Starețul său, Gheron Iosif Isihastul, l-a nuanțat în exprimare prin contactul nemijlocit cu textele filocalice clasice, iar apoi l-a predat ucenicilor săi, întâi de toate prin însăși prezența sa în mijlocul obștii. Această prezență întrupea, în chip văzut, palpabil, tot ceea ce învăța Bătrânul Iosif prin viu grai. Îmboldit lăuntric de dumnezeiescul har, Bătrânul a așternut în scris, în chip sintetic, aceste învățături, în mai multe cărți prin care acest cuget patristic răzbate în timp și spațiu până departe, până la noi. Astfel, și cei



care nu l-au cunoscut sunt prinși în șuvoiul viu al tradiției niptice, isihaste și filocalice, păstrate neîntrerupt în Grădina Maicii Domnului, ca într-un chivot al Bisericii, unde prin pronia lui Dumnezeu se transmite trăirea nealterată a harului Cincizecimii, predată necurmat de la Stareț la ucenic. Către o astfel de ucenicie practică țin-tește și cartea de față, ea reprezentând un reper pentru o viață lăuntrică neînșelată și un criteriu de apreciere al autenticității ei filocalice.

Fie ca rugăciunile lui Gheronda Iosif Vatopedinul să-l însoțească pe fiecare cititor, luminându-i înțelesurile și ajutându-l tainic pe calea aspră, dar luminoasă, care duce de la informație la practică, de la *a ști* la *a fi*.

*Ieromonah Agapie*



## 1. DESPRE FRICA DE DUMNEZEU

În partea rațională (το λογικόν) a sufletului cu care omul a fost înzestrat de Dumnezeu se găsește facultatea cunoașterii naturale, care deosebește binele de rău. Această capacitate n-a fost pierdută prin cădere, ci prin ea omul poate să discearnă înțelesul și scopul firii sale, la fel ca și al întregii zidiri, și să ajungă la credință. Dacă nu i se rătăcește gândirea prin înțelepciunea deșartă a lumii și a oamenilor „rătăciți în gândurile inimii lor“, ci urmează drumul drept al credinței în Dumnezeu Făcătorul și va pune în practica de zi cu zi a vieții sale elementele centrale ale credinței, atunci se va naște în el dumnezeiasca frică.

Această frică este lucrare a harului dumnezeiesc și este oarecum strălucirea sau reflexul credinței. Nu e vorba de frica psihologică și nici nu are ceva în comun cu lașitatea sau cu prejudecata. Frica dumnezeiască este una în natura ei, dar se prezintă în diferite chipuri, dintre care aici încercăm să-l descriem pe cel mai important. Temelia ei este credința în Dumnezeu. Înflăcărați de aceasta, descoperim în noi înșine înfricoșătoarea lepădare și apostazie prin care am trădat iubirea Lui părintească. Cine trăiește